

Osztálybeszámoló a Filozófiai és Történettudományok Osztálya 2014. évi tevékenységéről

1. A tudományos osztály tisztségviselői:

osztályelnök: Hunyady György, az MTA rendes tagja

osztályelnök-helyettes: Török László, az MTA rendes tagja

Zsoldos Attila, az MTA levelező tagja

2. A tudományos osztály létszáma: 61 fő

Akadémikus: 30

Közgyűlési képviselő: 19

Tanácskozási jogú tag: 7

Állandó meghívott: 5

3. A tudományos osztályhoz tartozó köztestületi tagok létszáma: 1569 fő

Akadémikus: 30

Tudomány és MTA doktora: 231

Kandidátus: 536

PhD: 772

4. A tudományos osztályhoz tartozó tudományos, doktori és állandó bizottságok:

Filozófiai Tudományos Bizottság

Művészettörténeti Tudományos Bizottság

Ókortörténeti Tudományos Bizottság

Pedagógiai Tudományos Bizottság

Pszichológiai Tudományos Bizottság

Régészeti Tudományos Bizottság

Történettudományi Bizottság

Tudomány- és Technikatörténeti Osztályközi Állandó Bizottság

5. A tudományos osztály testületi munkája, ülései (időpont, helyszín, napirend, határozatok): külön mellékletben

6. A tudományos osztály 2014. évi legfontosabb rendezvényei rövid leírással (cím, időpont, helyszín, rövid szakmai értékelés, a program társadalmi hatásai, visszajelzések pl. sajtó, a látogatottsági adatok):

A 2014. évi májusi közgyűléshez kapcsolódóan a Filozófiai és Történettudományok Osztálya széleskörű szakmai és közérdeklődésre számot tartó rendezvényt szervezett *"A történelmi emlékezet és a történettudomány"* címmel. Kilenc akadémikus és egy külföldi meghívott tartott 25-25 perces előadást a rendezvény keretében, a címben megjelölt tárgykör komplexitásának megfelelően több – művészettörténet, irodalomtörténet, szociálpszichológia, filozófia – tudomány nézőpontjának megjelenítésével. Az előadás blokkokat rövid hozzászólások követték. A színes tudományos elemzések nagy sajtóvisszhangot kaptak és igen nagy volt a közérdeklődés a rendezvény irányt. A szóban elhangzott előadások szerkesztett változatai egy konferenciakötetben jelentek meg a Kossuth Kiadónál.

A konferencia részletes programja:

**TÖRTÉNELMI EMLÉKEZET ÉS A TÖRTÉNETTUDOMÁNY
2014. május 13. (kedd) 10.00 óra, MTA Székház, Felolvasóterem**

Az ülés elnöke: Török László akadémikus

10.00 Visszatekintés a jelenből
Hunyady György akadémikus

10.25 A történész dolga
Ormos Mária akadémikus

10.50 A hazaáruló és a köpönyegforgató
Zsoldos Attila akadémikus

11.15 A történelem jelentése és politikai haszna
Gyáni Gábor akadémikus

11.40 Derűre ború? - Művészettörténeti megjegyzések
Marosi Ernő akadémikus

Hozzászólások

12.40 Ebédszünet

Az ülés elnöke: Hunyady György akadémikus

13.30 Legyőzhetjük-e a múltunkat?
Szegedy-Maszák Mihály akadémikus

13.55 Horthy Miklós emlékezete
Romsics Ignác akadémikus

14.20 The Holocaust in Hungary, roots, and effects of non-acknowledgment
Ervin Staub professzor emeritus

14.55 Az angolszász orientáció káprázata
Frank Tibor akadémikus

15.20 Konzervativizmus hagyományok nélkül
Nyíri János Kristóf akadémikus

Hozzászólások

A 2014. évi a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan a három társadalomtudományi osztály, a Filozófiai és Történettudományok Osztálya, a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya és a Gazdaság és Jogtudományok Osztálya közös tudományos ülést szervezett „*Tudomány és könyv a 21. században*” címmel. Az egész napos rendezvényre 2014. november 6-án került sor. A konferencia három téma köré csoportosult, egyrészt a könyv szerepe az akadémiai doktori cím mérlegelésében és a tudományos minősítésben; másrészt a könyvkiadás és könyvtár az akadémiai szférában, melyhez kapcsolódóan egy kerekasztal beszélgetésre is sor került a könyvkiadás hazai és nemzetközi feltételei témakörben. A harmadik részben a könyv történetét és a digitális fordulatot elemezték az előadók. A témák aktualitására való tekintettel az előadások egy részének szerkesztett változatai a Magyar Tudomány egyik tavaszi számában kerülnek megjelentetésre.

A konferencia részletes programja:

Tudomány és könyv a 21. században

Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya, Filozófiai és Történettudományok Osztálya,
Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya együttes tudományos ülése a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan

Az ülés időpontja: 2014. november 6. (csütörtök) 9.30 óra

Az ülés helyszíne: MTA Székház Felolvasóterem
(1051 Budapest, Széchenyi István tér 9. I. em.)

9.30 Könyvkiadás és könyvtár az akadémiai szférában

Levezető elnök: *Hunyady György* az MTA rendes tagja

A tudomány nyelvei

Frank Tibor az MTA levelező tagja

Az akadémiai könyv- és folyóirat-kiadás

Solymosi László az MTA levelező tagja

A tudományos könyvtár és könyvkiadás az MTA BTK-án

Fodor Pál az MTA BTK főigazgatója

Maradhat-e a könyvtár az egyetemi tudás központja?

Fábri György az ELTE kommunikációs főigazgatója

Észrevételek, vita

11.15 Rövid szünet

11.30 A könyvkiadás hazai és nemzetközi feltételei – kerekasztal beszélgetés

Gyurgyák János (Osiris Kiadó igazgatója), *Hermann Róbert* (az NKA Könyvkiadás Kollégium képviselője), *Kocsis András Sándor* (Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülése elnöke), *Réffy Balázs* (Akadémiai Kiadó igazgatója) *Votisky Zsuzsa* (Typotex Kiadó ügyvezető igazgatója)

12.45 Ebédszünet

13.30 Folyóirat vs. könyv, mint publikációs forma, és mint értékelt teljesítmény

Levezető elnök: *Dávidházi Péter* az MTA levelező tagja

Folyóirat vagy könyv: mérlegen a tudományos teljesítmény

Szegedy-Maszák Mihály az MTA rendes tagja

Könyv és/vagy cikk: a tudomány mérföldkövei

Csaba László az MTA rendes tagja

A tudományos könyv és a tudományos teljesítmény mérése

Zsoldos Attila az MTA levelező tagja

Észrevételek, vita

14.50 Rövid szünet

15.00 A könyv története és a digitális fordulat

Levezető elnök: *Török László* az MTA rendes tagja

Gutenbergtől a Google Booksig – Hány fokos a digitális fordulat a könyvek világában?

Prószéky Gábor egyetemi tanár, PPKE ITK

A könyv kialakulása, használata, gyűjtése, terjesztése

Vizkelety András az MTA rendes tagja

Digitális ókor: az assziriológia és az internet

Zólyomi Gábor PhD, ELTE BTK

Kódexkutatás a digitális korban
Madas Edit az MTA levelező tagja

Zárszó

A Filozófiai és Történettudományok Osztályának „Vándorlás, változás, kontinuitás – évezredek tanulságai a jövőnek” címmel tartotta meg osztályrendezvényét, szintén a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódva. A rendezvény célja az volt, hogy az előadásokkal a korszakokon átívelő jelenségek felismerésének lehetőségeit, vizsgálati módszereit kiemelt figyelemmel járják körül. Külön hangsúlyt fektetve a humántudományi kutatások eredményei, valamint a korunk társadalmi kihívásaival kapcsolatban felmerülő kérdések és megfogalmazható válaszok összefüggéseire, tekintettel ez utóbbi szempontra, a hazai és nemzetközi régészetben napjainkban egyaránt meghatározó multidiszciplináris kutatási irányokra, illetve az MTA BTK Régészettudományi Intézetben folyó kutatások tudományos hangsúlyaira.

A konferencia részletes programja:

Vándorlás, változás, kontinuitás – évezredek tanulságai a jövőnek

a Filozófiai és Történettudományok Osztályának
tudományos ülése a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan

Az ülés időpontja: 2014. november 18. (kedd) 10.00 óra

Az ülés helyszíne: MTA Székház Felolvasóterem (1051 Budapest, Széchenyi István tér 9. I. em.)

10⁰⁰– 10¹⁵ Megnyitó

Hunyady György akadémikus, osztályelnök

Levezető elnök

Török László akadémikus, osztályelnök-helyettes

10¹⁵–10³⁵ Aki jött és aki maradt. Az első földművelő csoportok megtelepedése a Balkán és Közép-Európa érintkezési zónájában

Bánffy Eszter, az MTA doktora, Römisch-Germanische Kommission, Frankfurt

10³⁵–10⁵⁵ Újkőkori lakóter és anyagi kultúra fejlődésének dinamikája a Kr. e 6. évezredtől Dél-Dunántúl településein

Oross Krisztián PhD / Jakucs János MA / Marton Tibor MA, MTA BTK RI

10⁵⁵–11²⁰ Kultúrák, emberek, gének. Archaeogenetikai vizsgálatok a Dunántúl Kr. e. 6–5. évezredének népességein

Szécsényi-Nagy Anna MA / Mende Balázs PhD, MTA BTK RI

11²⁰–11⁴⁰ Kávészünet

11⁴⁰–12⁰⁰ Késő rézkori innovációk napjainkban

Bondár Mária, a történettudomány kandidátusa, MTA BTK RI

12⁰⁰–12²⁰ Átalakuló hálózatok a bronzkori Magyarországon

Kiss Viktória PhD / Kulcsár Gabriella PhD, MTA BTK RI

12²⁰–12⁴⁰ Kontinuitás és diszkontinuitás Brigetióban a régészeti leletek és a feliratos emlékek tükrében

Borhy László akadémikus, ELTE BTK RI

12⁴⁰–13⁰⁰ Langobárdok vándorlása – történeti, régészeti és természettudományos megközelítések

Vida Tivadar, a történettudomány kandidátusa, ELTE BTK RI

13⁰⁰–14⁰⁰ Ebédszünet

14⁰⁰–14²⁰ Kik vagy mik vándoroltak a népvándorlásokban? Népek, egyének, kézművesek, állatok, technikák, ideológiák?

Bálint Csanád akadémikus, MTA BTK RI

14²⁰–14⁴⁰ „Ahol ketten vagy hárman összejönnek a nevemben...” (Mt. 18.20) Közösségi és magáncélú keresztény istentiszteleti helyek a kései ókorban

Bollók Ádám PhD, MTA BTK RI

14⁴⁰–15⁰⁰ Hatalmi struktúrák átalakulásának régészeti vetületei a 8–9. században

Szőke Béla Miklós, az MTA doktora, MTA BTK RI

15⁰⁰–15²⁰ A magyar honfoglaláskor kutatásának módszertani problémái

Révész László, a történettudomány kandidátusa, SZTE BTK RT

15²⁰–15⁴⁰ Kávészünet

15⁴⁰–16⁰⁰ A folyamatosság és a változás jelei a 7–13. századi Kárpát-medence településrégészetében

Takács Miklós, az MTA doktora, MTA BTK RI

16⁰⁰–16²⁵ A királyi erdő változásai – udvarházak és kolostorok a Pilisben

Benkő Elek, az MTA doktora, MTA BTK RI

Sümegei Pál, az MTA doktora SZTE TTIK FŐT

16²⁵–16⁴⁵ Telepítés és kóborlás az Árpád-kori Magyarországon

Zsoldos Attila akadémikus, MTA BTK TTI

Zárszó

Benkő Elek, az MTA doktora, MTA BTK RI

A Filozófiai és Történettudományok Osztályának Pedagógiai Tudományos Bizottsága „*Tábla vagy tablet? Információs és kommunikációs technológiák 21. századi tanulási környezetekben*” címmel szervezett tudományos konferenciát az MTÜ-höz kapcsolódóan. A konferencián a neveléstudomány számára új eredményeket hozó, nemzetközi szakmai fórumokon közölt és elismert kutatások összefoglalói hangzottak el az Információs és Kommunikációs Technológiák pedagógiai relevanciájáról. Az oktatási informatika új eredményeit elsősorban a neveléstudományi kutatások tükrében mutatták be. A médiahasználatról és az internetes kommunikációról, mint kulturális jelenségről és ennek kihívásairól és veszélyeiről a pedagógiai kutatások kapcsán ejtettek szót.

A konferencia részletes programja:

Tábla vagy tablet? Információs és kommunikációs technológiák 21. századi tanulási környezetekben

a Filozófiai és Történettudományok Osztálya Pedagógiai Tudományos Bizottságának tudományos ülése a Magyar Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan

Az ülés időpontja: 2014. november 21. (péntek) 9.30 óra

Az ülés helyszíne: MTA Székház Felolvasóterem
(1051 Budapest, Széchenyi István tér 9. I. em.)

9:30-10:00

A felolvasó ülés megnyitása, a program ismertetése

*Falus Iván professor emeritus, az MTA Pedagógiai Tudományos Bizottság elnöke
Kárpáti Andrea egyetemi tanár, ELTE TTK Természettudományi Kommunikáció és UNESCO
Multimédiapedagógiai Központ*

10.00-10.45

Digitális pedagógia: új pedagógiai modellek, oktatási tartalmak, virtuális tanulási terek
Turcsányi-Szabó Márta egyetemi docens, ELTE Informatikai Kar, Média- és Oktatásinformatika Tanszék

10.45-11.30

21. századi képességek mérése-fejlesztése IKT környezetben
Molnár Gyöngyvér egyetemi docens, SZTE Neveléstudományi Intézet

11.30-12.15

Online diagnosztikus értékelés iskolai környezetben
Csapó Benő egyetemi tanár, SZTE Neveléstudományi Intézet

12.15-13.30 Ebédszünet

13.30-14.15

„A szívünk digitál” - Digitális kreativitás: alkotás az újmédia és intermédia, virtuális valóság és kiterjesztett valóság közegében

Peternák Miklós egyetemi tanár, Magyar Képzőművészeti Egyetem Intermédia Tanszék

14.15-15.00

Esélyteremtés az információs és kommunikációs technológiák eszközeivel: fogyatékkal élők, tanulásban akadályozottak, szociális hátrányokkal küzdők támogatása

Lőrincz András tudományos főmunkatárs, ELTE Informatikai Kar Programozásméleti és Szoftvertchnológiai Tanszék

15.00-15.45

Oktatáspolitikák és az oktatás informatizálása: eredmények és zsákcák világszerte

*Kárpáti Andrea egyetemi tanár, ELTE TTK Természettudományi Kommunikáció és UNESCO
Multimédiapedagógiai Központ*

15.45-16.30

Reflexiók a témák és előadások kapcsán

Vámos Tibor akadémikus, MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet

16:30-17:00 Vita

7. A tudományos osztály díjai (2014. évi díjak és nyertesek): az osztálynak nincsenek díjai

8. A tudományos osztály tagjainak elismerései 2014-ben (díjak, kitüntetések):

Bálint Csanád: Ipolyi Arnold-díj

Solymosi László: Fraknoi Vilmos-díj

Hunyady György
osztályelnök